

Agenda – Y Pwyllgor Cyllid

Lleoliad: Ystafell Bwyllgora 1, Senedd
a fideogynhadledd ar Zoom

Dyddiad: Dydd Mercher, 16 Tachwedd
2022

Amser: 09.30

I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:

Owain Roberts

Clerc y Pwyllgor

0300 200 6388

SeneddCyllid@senedd.cymru

Yn ei gyfarfod ar 9 Tachwedd, cytunodd y Pwyllgor ar gynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 (ix) i wahardd y cyhoedd o'r cyfarfod a gynhelir heddiw.

Cofrestru (09.15–09.30)

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datgan buddiannau

(09.30)

2 Gwaith craffu blynyddol ar Ombwdsmon Gwasanaethau

Cyhoeddus Cymru: Trafod yr adroddiad drafft

(09.30–10.00)

(Tudalennau 1 – 26)

Dogfennau ategol:

FIN(6)–23–22 P1 – Adroddiad drafft

3 Gwaith craffu Blynyddol ar Swyddfa Archwilio Cymru ac

Archwilydd Cyffredinol Cymru – Trafod yr adroddiad drafft

(10.00–10.30)

(Tudalennau 27 – 38)

Dogfennau ategol:

FIN(6)–23–22 P2 – Adroddiad drafft (I'w gynnwys yn y pecyn atodol)

FIN(6)–23–22 P3 – Llythyr gan Archwilio Cymru: Ymateb i Ymgynghoriad

Llywodraeth Cymru ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015;

a gwybodaeth ychwanegol

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Peredur Owen Griffiths AS
Cadeirydd y Pwyllgor Cyllid
Senedd Cymru

24 Cathedral Road / 24 Heol y Gadeirlan
Cardiff / Caerdydd
CF11 9LJ

Cyfeirnod: AC/340/caf
Dyddiad cyhoeddi: 11 Tachwedd 2022

Tel / Ffôn: 029 2032 0500
Fax / Ffacs: 029 2032 0600
Textphone / Ffôn testun: 029 2032 0660

Annwyl Peredur

Gwaith LICD a'r amcangyfrif

Fel yr addawyd yn ystod ein sesiwn dystiolaeth gyda'r Pwyllgor Cyllid ar 9 Tachwedd, rwyf yn amgáu copi o'n hymateb i ymgynghoriad diweddar Llywodraeth Cymru ar gyrrff cyhoeddus ychwanegol i fod yn ddarostyngedig i ddyletswydd llesiant (Rhan 2) Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Dylwn hefyd egluro pwynt a godwyd yn ystod ein tystiolaeth am y ffordd yr ydym yn ariannu ein gwaith o dan y Ddeddf. I'r cyrrff llywodraeth leol ac ieuchyd perthnasol, yr ydym, o'r cychwyn cyntaf, wedi ymgorffori 'r gwaith hwn o fewn y cynlluniau a'r ffioedd archwilio perfformiad cyffredinol i'r cyrrff perthnasol heb unrhyw godiad yn y ffioedd hynny i adlewyrchu'r dyletswyddau ychwanegol sy'n deillio o'r Ddeddf. Yn llywodraeth ganolog, roedd y sefyllfa yr oeddwn yn ei disgrifio o ran codi ffioedd am waith yn Llywodraeth Cymru a CNC yn gysylltiedig â'r cylch adrodd cyntaf yn arwain at fy adroddiad statudol ym Mai 2020. Yn y cylch cofnodi cyfredol, yr rydym wedi bod yn mabwysiadu'r dull o ymgorffori gwaith o dan y Ddeddf ym mhob corff llywodraeth ganolog perthnasol fel rhan o'r cyllid yr ydym yn ei dderbyn gan Gronfa Gyfunol Cymru. Mae paragraffau 16 i 21 yn ein hymateb i'r ymgynghoriad yn mynd i'r afael â'r sefyllfa ariannu a'r pryderon a godwyd gennym am risgiau sy'n gysylltiedig â chynnal y dull hwnnw.

Yr eiddoch yn gywir

ADRIAN CROMPTON
Archwilydd Cyffredinol Cymru

Dyddiad cyhoeddi: 20 Hydref 2022

Ymgynghoriad Llywodraeth Cymru ar gyrff cyhoeddus ychwanegol i fod yn ddyletswydd llesiant (Rhan 2) Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Ymateb Archwilydd Cyffredinol Cymru

Rôl yr Archwilydd Cyffredinol o dan y Ddeddf

- 1 Fel y mae Llywodraeth Cymru yn ymwybodol, mae adran 15 o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (y Ddeddf) yn gosod cyfrifoldebau penodol ar Archwilydd Cyffredinol Cymru. Yn benodol:
 - gall ef archwilio cyrff cyhoeddus i asesu i ba raddau y maent wedi gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy pan fydd yn:
 - gosod amcanion llesiant, a
 - chymryd camau i'w cyfarfod
 - rhaid iddo archwilio pob corff cyhoeddus o leiaf unwaith mewn cyfnod o bum mlynedd; a
 - rhaid iddo gyflwyno adroddiad ar yr archwiliadau i'r Senedd o leiaf blwyddyn cyn pob etholiad i'r Senedd.¹
- 2 Fe fyddai gofyn i Archwilio Cymru gynnal archwiliadau o'r fath mewn unrhyw gorff cyhoeddus newydd sy'n dod yn destun dyletswydd llesiant. Mae hyn yn tybio nad oes newid cyffredinol i'r ddeddfwriaeth cyn i'r ddyletswydd gael ei hymestyn neu ddarpariaethau amgen ar gyfer unrhyw gyrff newydd am weddill y cylch adrodd hwn.

¹ Cafodd yr adroddiad cyntaf o'i fath ei gyhoeddi ym mis Mai 2020 a bydd yr adroddiad nesaf yn cael ei gyhoeddi erbyn dechrau Mai 2025.

Ein barn ar ymestyn y ddyletswydd llesiant i'r cyrff cyhoeddus ychwanegol a restrir yn y ddogfen ymgynghori

Cyd-destun

- 3 Rydym yn croesawu'r adolygiad sydd wedi arwain at yr ymgynghoriad hwn ac yn nodi ei fod, yn rhannol, yn ymateb i'r argymhelliad a wnaed yn adroddiad statudol Mai 2020 yr Archwilydd Cyffredinol, 'Felly beth sy'n wahanol: Canfyddiadau o archwiliadau Egwyddor Datblygu Cynaliadwy yr Archwilydd Cyffredinol'. Fe wnaethom argymhell i Lywodraeth Cymru ystyried a ddylai cyrff cyhoeddus ychwanegol fod yn ddarostyngedig i'r Ddeddf oherwydd:
 - roedd tirwedd y sector cyhoeddus wedi newid ers dynodi 44 corff yn wreiddiol, gyda sawl corff cyhoeddus newydd yn cael ei sefydlu ond ddim yn cael eu dynodi. Cyfeiriom at y ffaith bod y Ddeddf yn gofyn am ymdrech ar y cyd a chydlynu ar draws y sector cyhoeddus.
 - roedd yna hefyd gyrff cyhoeddus cyn bodoli (yn benodol Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwylans Cymru (WAST)) a allai fod wedi gwarantu dynodiad.
- 4 Gwnaeth y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus argymhelliad tebyg hefyd yn ei adroddiad 'Cyflawni ar gyfer Cenedlaethau'r Dyfodol: Y stori hyd yma', yn dilyn ei ymchwiliad mewn ymateb i adroddiadau statudol Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol (y Comisiynydd) yr Archwilydd Cyffredinol a Chenedlaethau'r Dyfodol.
- 5 Mae'r achos dros adolygu pa gyrff cyhoeddus sy'n destun y ddyletswydd llesiant yn glir. Mae'n bwysig cofio bod yna rai heriau ymarferol sy'n ymwneud â chwmpas unrhyw estyniad a beth mae hynny'n ei olygu yng nghyd-destun dyletswydd yr Archwilydd Cyffredinol. Dylem groesawu trafodaeth bellach gyda Llywodraeth Cymru ar y materion hyn wrth iddo ystyried yr ymatebion ehangach i'r ymgynghoriad hwn ac unrhyw gamau nesaf.
- 6 Rydym yn ymwybodol bod Llywodraeth Cymru'n bwriadu cynnal gwerthusiad ôl-ddeddfu o'r Ddeddf. Yn ddelfrydol efallai, byddai'r gwerthusiad hwn wedi'i wneud cyn neu ochr yn ochr ag ystyried ymestyn y ddyletswydd llesiant. Serch hynny, mae'r materion yn yr ymateb hwn yn debygol o fod yn berthnasol i werthuso ôl-ddeddfwriaethol, ar y cyfryw bryd ag y mae Llywodraeth Cymru yn ei wneud.

Sut rydym yn cyflwyno ein harchwiliadau egwyddor datblygu cynaliadwy

- 7 Fe wnaethom gynnig dull newydd o gyflwyno'r archwiliadau yn ein hymgyngoriad yn 2020, gan gyflwyno Archwiliadau'r Archwilydd Cyffredinol 2020-25. Yn dilyn yr ymgynghoriad hwnnw, ysgrifennodd yr Archwilydd Cyffredinol at y cyrff cyhoeddus perthnasol yn nodi ein bwriad i integreiddio'r archwiliadau ochr yn ochr â rhaglenni gwaith sy'n bodoli eisoes, cyn belled ag y bo modd. Mae gan yr Archwilydd Cyffredinol ystod gymhleth o bwerau a dyletswyddau mewn gwahanol gyrrff, gan arwain at gyfleoedd gwahanol a rhai rhwystrau i gyflawni hyn.
- 8 Mae dyletswyddau presennol yr Archwilydd Cyffredinol o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol iddo fod yn fodlon bod llywodraeth leol neu gorff GIG wedi gwneud trefniadau priodol ar gyfer sicrhau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau ('gwerth am arian'). I gloi yn unol â hynny, rydym yn cynnal rhaglen waith flynyddol at y diben hwnnw ym mhob corff o'r fath. Felly, mae yn y cyrff hyn lle mae gennym gyfle i integreiddio'r archwiliadau ar draws ystod o waith archwilio.²
- 9 Nid oes gan yr Archwilydd Cyffredinol ddyletswydd 'trefniadau priodol' cyfatebol ar y rhan fwyaf o'r llywodraeth ganolog na chyrff nodedig. Fodd bynnag, mae gennym rai cyfleoedd i integreiddio'r archwiliadau yn ein rhaglen o astudiaethau gwerth am arian cenedlaethol.
- 10 Yn ymarferol, mae hyn yn golygu:
 - rydym yn cynnal archwiliadau penodol ar osod amcanion llesiant ym mhob corff, gan gymryd cyfleoedd i'w cyflwyno fel rhan o raglenni archwilio perfformiad lleol mewn cyrff iechyd, llywodraeth leol, awdurdodau tân ac achub ac awdurdodau'r parciau cenedlaethol. Mae'r ffaith nad oes gennym sail i gynnal rhaglenni archwilio perfformiad lleol o'r fath yn Llywodraeth Cymru na chyrff nodedig yn golygu bod archwiliadau amcanion llesiant yn ddarnau o waith annibynnol.³

² Bydd rhaglenni archwilio perfformiad lleol hefyd yn cwmpasu rhaglenni eraill swyddogaethau rhestredig yn droednodyn 3 fel yn berthnasol mewn unrhyw Achos penodol.

³ Rydym yn defnyddio'r term 'archwiliad perfformiad' i dalu am werth am arian archwiliadau gwelliant astudiaethau, astudiaethau o wasanaethau, gwelliant 'archwiliadau' a asesiadau, Archwiliadau arbennig, a gwaith archwilio 'trefniadau priodol'. Y raddfa a natur o perfformiad Mae rhaglenni archwilio yn amrywio ar draws y gwahanol Mathau o Bodies yn unol â'r ddeddfwriaeth llywodraethol berthnasol, yn ogystal â Amgylchiadau lleol.

- rydym yn cymryd cyfleoedd i gyflwyno ein harchwiliadau o gamau i gyflawni amcanion llesiant fel rhan o waith archwilio perfformiad cenedlaethol a lleol arfaethedig sy'n cwmpasu'r cyrff perthnasol. Fodd bynnag, i rai cyrff a noddir yn benodol, mae hyn yn golygu gorfod dylunio archwiliadau i gyflawni dyletswydd yr Archwilydd Cyffredinol o dan y Ddeddf i'n rhaglen waith na fyddem fel arall wedi blaenoriaethu. Mae hyn wedyn yn dadleoli gwaith posib eraill.
- 11 Mae manteision i integreiddio ein harchwiliadau fel rhan o'r rhaglenni archwilio perfformiad presennol lle bo hynny'n bosib, sy'n cynnwys:
- ymdriniaeth ehangach o archwiliadau;
 - llai o gost a baich i gyrff cyhoeddus; a
 - golwg fwy crwn ar berfformiad, sy'n gwneud y cysylltiadau rhwng yr egwyddor datblygu cynaliadwy a'r gwerth am arian fel y gallwn roi mwy o oleuni ar gyrff cyhoeddus. Yn wir, mae risgiau posibl i ystyried yr egwyddor datblygu cynaliadwy ar wahân i werth am arian. Nid yw'r ddau gysyniad hyn yn bodoli ar wahân i'w gilydd: mae angen ystyried gwerth, ac yn arbennig o effeithiolrwydd, mewn perthynas â'r tymor hir.
- 12 Mae'r heriau a'r goblygiadau sy'n ymwneud â chyrff lle nad oes gennym y cyfleoedd hyn a lle rydym yn gorfod adeiladu gwaith newydd, annibynnol i'n rhaglen wedi'u nodi'n fanylach isod. Bydd angen ystyried y goblygiadau i unrhyw gyrff sydd newydd eu dynodi o'r fath ac i'r cyrff llywodraeth ganolog hynny sydd eisoes wedi'u cynnwys, yn y rownd.

Beth fyddai hyn yn ei olygu i gyrff newydd

- 13 Yn ôl y galw gan wahaniaethau mewn statud, mae gennym drefniadau archwilio gwahanol ar waith ar draws y cyrff newydd arfaethedig. Felly, byddai'r ffordd y gallem gyflwyno'r archwiliadau yn amrywio yn unol â hynny. Mae **Arddangosyn 1** yn nodi'r trefniadau archwilio presennol ym mhob corff.

Arddangosyn 1: cyrff cyhoeddus ychwanegol arfaethedig a rhaglenni archwilio lleol presennol

Addysg a Gwella Iechyd Cymru	Ar hyn o bryd rydym yn cynnal archwiliad o'r cyfrifon a'r rhaglenni archwilio perfformiad lleol (yn bennaf er mwyn darparu'r casgliad trefniadau priodol). Rydym yn ceisio integreiddio ein harchwiliadau fel rhan o'r rhaglenni archwilio perfformiad lleol presennol hynny.
Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwylans Cymru	
Iechyd a Gofal Digidol Cymru	
Gofal Cymdeithasol Cymru	Ar hyn o bryd dim ond archwiliad o'r cyfrifon yr ydym yn ei gynnal. Mae peidio â sicrhau darpariaeth statudol ar gyfer casgliad trefniadau priodol yn golygu nad oes cyfleoedd i integreiddio ein harchwiliadau fel rhan o'r rhaglenni archwilio perfformiad lleol. ⁴
Awdurdod Cyllid Cymru	
Cymwysterau Cymru	
Trafnidiaeth Cymru	Mae archwiliadau'r cyrff hyn yn cael eu rheoli gan Ddeddf Cwmnïau 2006, nad yw'n darparu ar gyfer casgliad trefniadau priodol, felly nid oes sail i integreiddio archwiliadau datblygu cynaliadwy gyda'r archwiliad. Hefyd, gan nad Archwilydd Cyffredinol yw'r archwilydd allanol ar hyn o bryd, nid ydym yn ymgymryd ag unrhyw waith archwilio arferol yn y cyrff hyn ar hyn o bryd,
Canolfan Gwasanaethau Cyhoeddus Digidol	

⁴ A datganiadau treth yn achos Awdurdod Cyllid Cymru

sy'n atal integreiddio archwiliadau ymhellach. Yn ogystal, gan nad oes hawliau mynediad statudol yn Neddf 2015 i gefnogi archwiliadau.

- 14 Darperir raglenni archwilio perfformiad lleol yn Addysg a Gwella Iechyd Cymru, Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwlans Cymru ac Iechyd a Gofal Digidol Cymru. Er nad yw ein darllediadau archwilio ar y cyfan mor helaeth yn y cyrff hyn ag y maent ar gyfer y saith bwrdd iechyd, ymddengys y byddai'n briodol mabwysiadu ein dull presennol o integreiddio ein harchwiliadau fel rhan o'r rhaglenni hyn. Rydym wedi gwneud hyn heb unrhyw gost ychwanegol i'r cyrff iechyd presennol hyd yma.
- 15 I'r cyrff sy'n weddill, gan nad yw statud yn ein galluogi i ymgymryd â rhaglenni archwilio perfformiad lleol cyfatebol (neu yn wir lle nid ni yw'r archwilwyr allanol ar hyn o bryd), byddai angen i ni gynnal archwiliadau annibynnol o osod amcanion llesiant a chymryd camau i'w bodloni. Mae hyn yn cyflwyno materion yn ymwneud ag a). cyllid, b). sicrhau bod yr archwiliadau yn ychwanegu gwerth, ac c). amseriad yr archwiliadau cyntaf.

Cyllid

- 16 Fel y nodwyd yn y ddogfen ymgynghori, mae'n bosibl y byddwn yn codi ffioedd er mwyn talu am gost yr archwiliadau. Fodd bynnag, rydym wedi ceisio osgoi gwneud hynny gan y byddai'n cael effaith sylweddol ar ffioedd archwilio cyffredinol cyrff, yn enwedig ar gyfer cyrff llai. Trwy integreiddio'r archwiliadau lle gallwn, yn gyffredinol rydym wedi gallu cyflawni heb godi ffioedd ychwanegol i'r mwyafrif o gyrff. Os yw'r cyfyngiadau statudol yn ein hatal rhag integreiddio gwaith yng nghyrrff y llywodraeth ganolog sy'n dod o dan y Ddeddf ar hyn o bryd, rydym yn talu'r gost yn y cylch adrodd hwn drwy gyllid a gawn gan Gronfa Gyfunol Cymru (WCF), a gymeradwyir drwy ein hamcangyfrif i'r Senedd.⁵
- 17 Yn dilyn penderfyniadau Llywodraeth Cymru ymhellach i'r ymgynghoriad hwn, bydd angen i ni edrych eto ar y trefniadau ar gyfer ariannu'r archwiliadau yn y rhain ac unrhyw gyrff ychwanegol. Bydd angen i ni hefyd adolygu lefelau ffioedd yn y cyrff hynny lle rydym wedi integreiddio'r

⁵ Yn y cyfnod adrodd cyntaf, fe wnaethom godi ffi i'r ddau yn fwy Llywodraeth ganolog cyrff, Llywodraeth Cymru a Chyfoeth Naturiol Cymru, am rhai agweddau penodol ar ein gwaith o dan y Ddeddf. Ni ariannodd y gwaith yn y Pedwar llai Llywodraeth ganolog cyrff drwy Gronfa Gyfunol Cymru.

gofynion i sicrhau ein bod yn gallu addasu ein rhaglenni gwaith ac ymateb i'r heriau a'r risgiau cynyddol y maent yn eu hwynebu.

- 18 O ystyried cyfyngiadau statudol a ddisgrifir uchod, ynghyd â'r gwaharddiad statudol ar groesdal gwahanol swyddogaethau, gall ein sefyllfa ariannu bresennol ddod yn anoddach i'w cynnal wrth i gyrff pellach ddod yn ddarostyngedig i'r ddyletswydd. Er y byddwn yn parhau i chwilio am gyfleoedd i integreiddio archwiliadau o dan y Ddeddf o fewn ein rhaglenni gwaith arfaethedig, mae dau risg sylweddol yn gysylltiedig â pharhau â'r trefniant presennol:
- mae'n effeithio ar ein rhaglen waith ehangach a gall ymyrryd yn ymarferol ag annibyniaeth yr Archwilydd Cyffredinol wrth osod y rhaglen waith honno. Gallai cyfyngu ymhellach ar y rhaglen waith fel hyn hefyd olygu nad oes gennym ddigon o gapasiti i ymgymryd â gwaith ymatebol sy'n seiliedig ar risg.
 - mae'n dibynnu ar barodrwydd y Senedd, a'i Bwyllgor Cyllid yn enwedig, i ganiatáu cyllid gan WCF ar gyfer ein rhaglen waith. Gall archwiliadau pellach arwain at ofynion cyllid ychwanegol i wrthbwysu'r risg a amlinellir uchod.
- 19 Fel y nodir yn yr ymgynghoriad, nid yw felly'n bosib gwarantu y byddwn mewn sefyllfa i osgoi codi ffioedd am archwiliadau.
- 20 Nodwn fod Llywodraeth Cymru wedi mynegi rhywfaint o bryder ynghylch cost gynyddol archwilio y sector cyhoeddus yn ei hymateb i'n [Hymgyngoriad diweddar ein hunain ar Raddfeydd Ffioedd 2023-24](#). Credwn y dylai Llywodraeth Cymru gofio y bydd ymestyn y ddyletswydd llesiant yn anochel yn arwain at gostau archwilio ychwanegol, waeth sut y caiff y costau hynny eu hariannu, yn ogystal â chostau cyfle.
- 21 Byddem yn croesawu'r cyfle i weithio gyda Llywodraeth Cymru a darparu gwybodaeth berthnasol am gost os bydd diweddariad i'r asesiad effaith rheoleiddiol fel rhan o estyniad i'r ddyletswydd llesiant.

Sicrhau bod ein harchwiliadau yn ychwanegu gwerth

- 22 Fel y disgrifir uchod, mae integreiddio ein harchwiliadau fel rhan o raglenni gwaith presennol yn galluogi dealltwriaeth ehangach o sut mae cyrff cyhoeddus yn cymhwyso'r egwyddor datblygu cynaliadwy a gwneud y cysylltiad rhwng yr egwyddor datblygu cynaliadwy a gwerth am arian. Ar ben hynny, mae sail ddeddfwriaethol ein gwaith yng nghyrrff iechyd a llywodraeth leol yn caniatáu inni edrych ar yr egwyddor datblygu cynaliadwy ochr yn ochr â'u trefniadau corfforaethol. Er enghraifft, rydym wedi cynnal gwaith ar gynghorau yn ddiweddar lle rydym wedi edrych ar yr

egwyddor datblygu cynaliadwy fel rhan o waith ar asedau a chynllunio'r gweithlu.

- 23 I gyrff lle oherwydd absenoldeb darpariaeth ar gyfer casgliad trefniadau priodol ni allwn ymgymryd â rhaglenni archwilio perfformiad lleol integredig, mae (neu y byddai) yn anoddach cael yr un effaith trwy archwiliadau anaml, annibynnol. Mae archwiliadau annibynnol hefyd yn debygol o fod yn gymharol ddrud a beichus i gyrff llai.
- 24 Mae darparu archwiliadau annibynnol yn debygol o fod yn llai effeithlon. Byddai'n her arbennig yn y cyrff hynny lle nad yr Archwilydd Cyffredinol yw'r awdl allanol, gan na fyddai gennym unrhyw berthynas bresennol na deallusrwydd cronus i dynnu arno. Gan nad yw'r Ddeddf yn darparu unrhyw hawliau mynediad penodol i gefnogi archwiliadau egwyddor datblygu cynaliadwy, byddem yn llwyr ddibynnol ar gydweithrediad gwirfoddol, gan adael trylwyrredd a gwrthrychedd ein gwaith yn agored i niwed. (Gellid mynd i'r afael â hyn drwy ddiwygio'r Ddeddf fel ei bod yn darparu hawliau mynediad o'r fath, ond byddai hyn yn mynd y tu hwnt i ddynodi cyrff pellach.)
- 25 Os gwneir cyrff ychwanegol nad ydynt yn ddarostyngedig i ddyletswydd Archwilydd Cyffredinol i ddarparu casgliad trefniadau priodol (neu nad ydynt yn ddarostyngedig i archwiliad Archwilydd Cyffredinol o gwbl) yn ddarostyngedig i'r ddyletswydd llesiant, byddem yn gweithio gyda'r cyrff hyn i ddatblygu ein gwybodaeth a'n perthnasoedd a dylunio ein gwaith i fod yn graff ac effaithus. Fodd bynnag, bydd angen ariannu gwaith ychwanegol o'r fath rhyw ffordd neu'i gilydd, a gall cyfyngiadau ehangder, amllder a chysylltiad â threfniadau corfforaethol ehangach ei gwneud hi'n anoddach deall yn iawn sut mae cyrff cyhoeddus yn cymhwysu'r egwyddor datblygu cynaliadwy a sicrhau bod ein gwaith yn ychwanegu'r gwerth mwyaf.
- 26 Byddem yn croesawu trafod pellach gyda Llywodraeth Cymru am gyfrifoldebau adran 15 yr Archwilydd Cyffredinol fel rhan o gloriannu ôl-ddeddfwriaethol. Rydym yn croesawu ein cyfrifoldebau o dan y Ddeddf; Rydym wedi ymgymryd â gwaith sydd wedi cael derbyniad da gan gyrff cyhoeddus ac sydd, yn ein barn ni, wedi bod yn werthfawr. Fodd bynnag, rydym yn credu ei bod yn glir y byddai'n ddefnyddiol ystyried diwygio Deddf 2015 a deddfwriaeth berthnasol arall er mwyn cyflawni gwell aliniad rhwng gofynion i ymgymryd ag archwiliadau egwyddor datblygu cynaliadwy a'r ddyletswydd i ddarparu casgliadau trefniadau priodol. Yn yr un modd, gallai fod yn ddefnyddiol ystyried cynnwys hawliau mynediad mewn perthynas ag archwiliadau egwyddor datblygu cynaliadwy, yn enwedig os yw cyrff nad ydynt yn destun archwiliad gan yr Archwilydd Cyffredinol i fod yn destun y ddyletswydd llesiant. Gallai datblygiadau o'r fath ein galluogi i optimeiddio

cymesuredd, economi ac effaith ein dull o weithredu, yn enwedig yng nghyd-destun nifer fwy o gyrff sy'n destun y ddyletswydd llesiant.

Amseriad yr archwiliadau cyntaf

- 27 Mae'r ymgynghoriad yn cynnig y byddai cyrff newydd yn destun y ddyletswydd llesiant o 1 Ebrill 2023 ymlaen ac y byddai'n ofynnol iddynt gyhoeddi amcanion llesiant o fewn 12 mis (erbyn Mawrth 2024). O dan y gofynion deddfwriaethol presennol, byddai hyn yn golygu bod angen i ni gynnal archwiliadau o a) gosod amcanion a b) camau i gyflawni'r amcanion hynny yn y cyfnod adrodd hwn. Mae angen i ni orffen ein gwaith yn y cyfnod adrodd hwn mewn da bryd (erbyn hydref 2024 yn ddelfrydol) i ddechrau paratoi adroddiad statudol nesaf yr Archwilydd Cyffredinol a gyhoeddir erbyn dechrau Mai 2025. Mae hyn yn gadael ffenest fechan lle i gyflawni'r hyn a allai fod yn 16 archwiliad ychwanegol. Oni bai ein bod yn codi ffioedd neu'n gallu sicrhau adnoddau ychwanegol gan WCF i gefnogi'r gwaith hwn, mae'n annhebygol y bydd modd ymgymryd â'r archwiliadau sydd eu hangen o fewn yr amserlen hon heb effeithio'n sylweddol ac yn andwyol ar raglen waith ehangach yr Archwilydd Cyffredinol.
- 28 Ar ben hynny, dau archwiliad yn yr hyn a fyddai'n gyfnod byr fyddai bod yn feichus i'r cyrff hynny sydd newydd eu dynodi. Er y gallai'r cyrff fod â rhywfaint o wybodaeth am yr egwyddor datblygu cynaliadwy ac efallai eu bod wedi cymryd rhai camau tuag at ei gymhwyso, byddai hefyd yn ymddangos yn rhesymol i roi amser iddynt addasu i'r gofynion newydd. Byddai hyn yn gyson â'r dull a gymeron ni gyda'r 44 corff gwreiddiol yn nyddiau cynnar y Ddeddf.
- 29 Os bydd pob corff ychwanegol arfaethedig yn gorfod bod yn ddyletswydd llesiant i'r amserlenni a nodwyd yn yr ymgynghoriad, byddem yn croesawu trafodaethau gyda Llywodraeth Cymru ar newidiadau i'r terfynau amser statudol ar gyfer amseru'r archwiliadau cyntaf. Byddai budd mewn caniatáu rhywfaint o hyblygrwydd ar amseriad archwiliadau camau i wireddu amcanion llesiant gyda'r bwriad o gynnal yr archwiliadau hynny o 2025-2026 ymlaen. Credwn y byddai hyn o gymorth i'r cyrff hynny ac, er nad yw'n mynd i'r afael â'r mater o gyllid, byddai'n rhoi mwy o hyblygrwydd i ni o ran cynllunio a chyflawni ein rhaglen waith ehangach.

Canllawiau a chymorth i gyrff cyhoeddus

- 30 Mae Cwestiwn 5 yn yr ymgynghoriad yn gofyn am farn cyrff cyhoeddus am arweiniad a chefnogaeth sydd wedi'u helpu wrth gynnal datblygiad cynaliadwy. Er nad ein rôl ni yw rhoi arweiniad i gyrff cyhoeddus, rydym wedi cynllunio ein gwaith i helpu cyrff cyhoeddus i ddysgu a gwella sut

maent yn rhoi'r egwyddor datblygu cynaliadwy ar waith. Buom yn gweithio gyda chyrrff cyhoeddus a rhanddeiliaid eraill wrth ddylunio ein methodoleg ac un o'r allbynnau oedd set o 'ddangosyddion cadarnhaol'. Mae'r dangosyddion cadarnhaol hyn yn dangos sut beth allai da edrych ar gyfer pob un o'r pum ffordd o weithio. Maen nhw wedi helpu i feithrin dealltwriaeth gyffredin ac fe gawson nhw eu croesawu gan gyrrff cyhoeddus.

- 31 Byddem hefyd yn tynnu sylw cyrrff at yr allbynnau o'n harchwiliadau. Mae hyn yn cynnwys adroddiadau i gyrrff unigol, yn ogystal ag adroddiad statudol yr Archwilydd Cyffredinol, sy'n nodi pwyntiau dysgu yn ymwneud â phob un o'r pum ffordd o weithio.
- 32 Rydym yn darparu rhaglen o ddigwyddiadau ymarfer da lle rydyn ni'n rhannu'r canfyddiadau o'n gwaith ac yn hybu dysgu rhwng cyrrff cyhoeddus. Bu cyd-destun y Ddeddf a'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn nodweddion pwysig y rhaglen ac rydym yn gweithio gyda swyddfa'r Comisiynydd a rhanddeiliaid eraill i'w datblygu a'i darparu. Mae manylion ar ein gwefan [Digwyddiadau | Archwilio Cymru](#).

Pwyntiau pellach ar ddewis cyrrff arfaethedig

- 33 Mae'n ddefnyddiol bod Llywodraeth Cymru wedi rhannu ei meini prawf diweddera ar gyfer penderfynu pa gyrrff ddylai ddod yn ddarostyngedig i'r ddyletswydd. Fodd bynnag, nid yw'r diffiniad o 'swyddogaethau strategol' yn glir ac eglurhad pellach o beth mae hynny'n ei olygu a sut mae'n berthnasol yng nghyd-destun cyrrff unigol yn ddefnyddiol.
- 34 Yn yr un modd, nodwyd rhesymeg Llywodraeth Cymru dros beidio â chynnwys cyrrff penodol. Fodd bynnag, credwn y gallai'r ymgynghoriad fod wedi bod yn gliriach ar y canlynol:
 - Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig: Mae'r ymgynghoriad yn egluro nad ydynt wedi'u cynnwys oherwydd y 'lefel amrywiol mewn arian cyhoeddus'. Mae hyn yn ysgogi'r cwestiwn a ddylid cynnwys rhai sy'n derbyn cyllid uwchben trothwy penodol, tra bod eraill ddim. Efallai bod cymhariaeth ddefnyddiol i'w dynnu gyda chynghorau cymuned, lle mae'r darpariaethau a nodir o dan adran 40 o'r Ddeddf ond yn ymwneud â'r rhai sydd ag incwm gros neu wariant o o leiaf £200,000.
 - Arolygiaethau: Mae'r ymgynghoriad yn esbonio nad ydyn nhw wedi cael eu cynnwys am nad oes ganddyn nhw swyddogaethau gweithredol na swyddogaethau strategol. Fodd bynnag, o gofio bod Arolygiaeth Gofal Cymru ac Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru yn ei hanfod mae Gweinidogion Cymru yn arfer rhai swyddogaethau

arolygu a rheoleiddiol, gallai fod yn ddefnyddiol esbonio'r sefyllfa o ran y rhain. Rydym yn croesawu'r ymrwymiad i sicrhau bod trefniadau priodol ar gyfer ystyried a ddylai cyrff newydd fod yn destun y ddyletswydd llesiant wrth iddynt gael eu creu. Byddem yn awgrymu bod hyn yn cynnwys ymgysylltu â ni ein hunain a'r Comisiynydd i archwilio'r goblygiadau ar gyfer sut rydym yn cyflawni ein dyletswyddau priodol a'r effaith ar ein hadnoddau.

- 35 Yn olaf, nododd ein hymateb i ymgynghoriad diweddar y Senedd ar Fesur Partneriaeth Gymdeithasol a Chaffael (Cymru) y cynnydd posibl mewn cyrff sy'n ddarostyngedig i'r ddyletswydd llesiant a'r effeithiau o ganlyniad i'r Bil hwnnw. Yn benodol, byddai cynnydd mewn cyrff sy'n dod o dan y ddyletswydd llesiant yn arwain at gynnydd yn nifer y cyrff sy'n dod o dan y ddyletswydd arfaethedig ar bartneriaeth gymdeithasol. Byddai hyn yn achosi i gost y Bil hwnnw godi.
- 36 O ystyried y bydd cyrff sy'n dod yn ddarostyngedig i'r ddyletswydd llesiant hefyd yn dod yn destun y ddyletswydd newydd ar bartneriaeth gymdeithasol, bydd yn bwysig eu bod yn derbyn arweiniad clir ar sut i gyflawni'r ddau ar y cyd. Gallai'r ddyletswydd partneriaeth gymdeithasol fod yn berthnasol ar yr adeg pan fydd y cyrff hyn yn gosod eu hamcanion llesiant cyntaf, sy'n golygu y dylai canllawiau clir fod ar gael wrth iddyn nhw gychwyn ar y gwaith hwnnw, sy'n debygol o fod yn y flwyddyn ariannol 2023-2024. Bydd canllawiau clir yr un mor bwysig i'r cyrff hynny sydd eisoes yn rhan o'r ddyletswydd llesiant.